

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen.

1. Wat is de aanleiding?

Voorafgaand aan de datum van inwerkingtreding van de Algemene Ouderdomswet (hierna: AOW) op 1 januari 1957 konden personen nog niet verzekerd zijn voor de AOW. Personen die vóór 1 januari 2007 de AOW-leeftijd hebben bereikt, zouden daarom gekort worden op hun AOW-pensioen. Om dit te voorkomen is bij de totstandkoming van de AOW in artikel 55 AOW al direct een overgangsregeling getroffen. Deze regeling houdt in dat personen onder voorwaarden geacht worden verzekerd te zijn geweest vanaf het bereiken van het 15e levensjaar tot 1 januari 1957. Dit betreft personen die op 1 januari 1957 minstens 15 jaar oud waren.

Om voor de voordelen van artikel 55 AOW (hierna: overgangsvoordelen) in aanmerking te komen, worden in artikel 55 en 56 AOW voorwaarden gesteld. Een betrokken persoon moet gedurende zes jaar na het 59e levensjaar in Nederland hebben gewoond en moet de Nederlandse nationaliteit hebben. De regeling geldt voorts alleen zolang een persoon in Nederland woont.

Op grond van artikel III, onderdeel A, van de Verzamelwet SZW 2022 vervalt het nationaliteitsvereiste voor verkrijging van de overgangsvoordelen. Hier dient te worden benadrukt dat het nationaliteitsvereiste in de AOW alleen nog geldt voor de overgangsvoordelen. De opbouw van AOW zelf werd met ingang van 1 januari 1957 immers altijd al bepaald door de vaststelling of een persoon verzekerd is, ongeacht zijn of haar nationaliteit. Voor de AOW zijn ingezetenen van Nederland en niet-ingezetenen, die binnen Nederland in dienstbetrekking werkzaam zijn, verzekerd.

Na het vervallen van het nationaliteitsvereiste is voor het in aanmerking komen voor de overgangsvoordelen alleen nog vereist dat een persoon zes jaren in Nederland heeft gewoond na het bereiken van de 59-jarige leeftijd en dat de betrokken persoon in Nederland blijft wonen.

Het besluit gelijkstelling wonen buiten het rijk met wonen binnen het Rijk (Besluit van 3 december 1985, Stb. 632) regelt in welke situaties het wonen buiten Nederland wordt gelijkgesteld met het wonen in Nederland. In dit besluit is echter in het verleden aangeknoopt bij het onderscheid naar nationaliteit dat ook voor het recht op de overgangsvoordelen in de AOW is gemaakt. Aangezien dit onderscheid in de AOW door de Verzamelwet SZW 2022 wordt opgeheven, is het wenselijk het in het onderhavige besluit gemaakte onderscheid naar nationaliteit eveneens te verwijderen. Hiertoe wordt de in enkele bepalingen opgenomen voorwaarde dat een persoon de Nederlandse nationaliteit moet hebben, geschrapt.

2. Wie zijn betrokken?

- Gepensioneerden van 80 jaar en ouder die als gevolg van hun nationaliteit in het verleden zijn gekort op hun ouderdomspensioen
- De SVB

3. Wat is het probleem?

Door het hanteren van het nationaliteitsvereiste, ontstaat er onderscheid tussen personen die op basis van hun nationaliteit al dan niet recht krijgen op de overgangsvoordelen van de AOW.

4. Wat is het doel?

Het verwijderen van het nationaliteitsvereiste uit de AOW en het onderliggende Besluit gelijkstelling wonen buiten het Rijk met wonen binnen het Rijk, opdat personen die aan de criteria voldoen, recht krijgen op de overgangsvoordelen van de AOW ongeacht hun nationaliteit.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Het onderscheid op grond van nationaliteit werd ten tijde van de inwerkingtreding van de AOW in 1957 nog passend geacht, maar de regering vindt het onwenselijk om dit onderscheid nog te handhaven.

6. Wat is het beste instrument?

Wijziging van de AOW en het onderliggende Besluit gelijkstelling wonen buiten het Rijk met wonen binnen het Rijk is noodzakelijk om de omschreven kwestie op te lossen.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Door het schrappen van de nationaliteitsvereiste in de AOW en het daaronder vallende onderhavige besluit, krijgt een klein aantal personen recht op een hoger pensioen op grond van artikel 55 AOW. Dit leidt tot hogere uitkeringslasten voor de AOW. Een deel van deze AOW-gerechtigden ontvangt hierdoor een evenredig lagere aanvulling vanuit de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO) op grond van de Participatiewet, hetgeen leidt tot een besparing.

De onderstaande raming betreft de wijziging van de AOW in de Verzamelwet SZW 2022 inclusief wijziging van het onderhavige besluit en de intrekking van het Besluit gelijkstelling niet-Nederlanders met Nederlanders dat ook onder de AOW valt. Een afzonderlijke raming voor de wijziging van het onderhavige besluit valt niet te maken. In de SZW begroting voor 2022 is reeds voorzien in deze extra uitgaven.

x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Extra lasten (AOW)	591	576	551	437	350
Besparing AIO	-207	-202	-193	-153	-123
Totaal	384	374	358	284	227

Uit gegevens van de SVB blijkt dat er thans 539 personen zijn die vanwege het niet voldoen aan het nationaliteitsvereiste niet in aanmerking komen voor overgangsvoordelen. Van hen ontvangt 189 personen ook een AIO-uitkering.

De wijziging van het besluit heeft geen gevolgen voor bedrijven of voor het milieu.